

RAM

ARTIKEL

Riksföreningen för Alkoholmottagningar

Nr 1 2009
Utges av RAM

Alkohol- och drogbehandling blir aldrig bättre än den yrkesgrupp som utför den!

Christina Unge och Christina Ljungberg föreläser i samband med årets RAM-konferens i Falun.
Foto Ingrid Näslund

**SCADB –
Svenska Certifieringsföreningen för
Behandlare av Alkohol- och Drogeroende**
En höstdag 1995 samlades ett antal personer
i Stockholm. Detta var pionjärerna som
beredde mark för certifiering av alkohol- och

drogbehandlare i Sverige. Vad var nu
anledningen till detta?
I slutet av 1970-talet växte det fram en ny
yrkesgrupp i USA. Det var personal som
arbetade med alkohol- och drogterapi. Många
av dem var själva alkohol- och/eller

RAM

ARTIKEL

Riksföreningen för Alkoholmottagningar

drogberoende, men tillfrisknande, och dessa hade ofta ingen gedigen utbildning. Andra hade utbildningar som inte var helt anpassade efter målgruppen. Två problem var uppenbara. Dels var det svårt att visa att man var en duktig terapeut vid rekryteringar och dels kunde terapeuter anställas som ställde till stor skada för klienterna. Detta var ett svårt etiskt problem.

God behandling är både beroende av yrkesgruppens kvalitet och kvantitet. Antalet behandlare (kvantitet) påverkade också kvaliteten på arbetet. Detta behov kunde påvisas genom information. Kvaliteten hos den enskilda behandlaren kan man inte gissa sig till. Den måste man kunna mäta. Klienten ansågs ha rätt till en god behandling.

Han/hon måste också kunna skyddas från behandlare som var olämpliga eller oförmögna att utföra ett bra arbete.

Behandlingens kvalitet ansåg man var avhängigt behandlarens etik och moral, kompetens och lämplighet. Men det saknades alltså gallringsinstrument för att sälla goda terapeuter från dem som var olämpliga eller okunniga.

Kraven på någon form av gallringsprocess kom från behandlarna själva, som startade en förening med ändamålet att åstadkomma en sådan process. Redan från början hade man från universitet och högskolor fått med sig representanter som engagerade sig i uppgiften.

Samma problem som man sett i USA uppstod i slutet av 1980-talet i Sverige. När nyktra alkoholister och narkomaner som saknade utbildning, erfarenhet mm började arbeta som behandlare uppstod ibland problem av samma karaktär som i USA. Det fanns ingen standardiserad utbildning anpassad direkt för målgruppen och behandlarna saknade möjligheter att påvisa

sina kvalifikationer. Det fanns inga examina. Socialstyrelsen var ointresserad av licensiering (precis som i USA – där man dock har nått dithän i vissa delstater). Då fanns det personer i Sverige som utbildat sig i USA och intresserat sig för en ”kvalitetssäkringsprocess” för behandlare i Sverige. Ragnhild Stockenström och Lynn Wickström var drivande i att överföra en form av certifiering till Sverige. Det var, och är, viktigt att certifieringsprocessen inte var teori - och/eller metodbunden. Den skulle vila på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Yrkesgruppens utveckling: utbildning, praktik, certifiering, upprätthållande av kompetens

Det finns fortfarande ingen standardiserad utbildning för personer som arbetar mot målgruppen människor med alkohol- och drogproblem, men det finns en rik flora av kortare och längre utbildningar inom området. Det finns ingen möjlighet att jämföra deltagarnas studieresultat vilket försvårar utvärderingar vid rekrytering. De nationella riktlinjerna för missbruksvården har dock satt ramarna för hur behandlare bör arbeta och vi har sett hur KY- och andra utbildningar utgår från vetenskap och beprövad erfarenhet. Praktik finns oftast som en viktig del i den färdighetsträning som ingår i dessa utbildningar.

Certifieringsprocessen mäter kunskap som en del av kompetensen, men den är bredare i sitt synsätt. Kompetens ses också som ”färskvara”. Certifikaten är därför tidsbegränsade till två år. Vid omcertifiering måste man visa att man fullgjort 40 timmars vidareutbildning inom området. För upprätthållande av certifikat måste man

RAM

ARTIKEL

Riksföreningen för Alkoholmottagningar

också ha deltagit i 6 timmars utbildning i etik vartannat år.

Värna etiskt perspektiv

Klientens rätt till god behandling och behandlarens ansvar finns beskrivna i de etiska riktlinjer som varje certifierad behandlare måste följa. SCADB har också regelbundna revideringar av riktlinjerna.

Certifiering bidrar till att värna samhällsekonomin i kristider genom att använda befintliga resurser så effektivt som möjligt *utan att ge avkall på behandlingskvaliteten.*

Kompetenta behandlare utgör en trygghet för klienterna, men vad är då kompetens?

Kompetens – den mätbara kapacitet som krävs för effektivt utförande av definierade arbetsuppgifter. Den består av kunskap, skicklighet, personliga egenskaper eller en mix av dessa. Bra behandlare behöver ett flertal kompetenser.

Certifiering: En process genom vilken yrkesskicklighet, kunskap och kompetens blir standardiserade och mätbara.

Certifieringsprocessen är valid och reliabel och motsvarar internationella krav. Den certifiering som SCADB bedriver är grundkrav inom ett antal länder för att som behandlare få arbeta med den definierade målgruppen. Det innebär att det i ett 20-tal länder ses som en nödvändig baskompetens för behandlingsarbete. Processen, och dess olika delar, är föremål för ständig utvärdering och uppdatering efter kunskapsläge.

Validering av behandlars kompetens är ett sätt att kvalitetssäkra behandlingsarbetet.

Den utgår från en rollbeskrivning som definierar de funktioner som en god

behandlare måste behärska. I certifieringen mäts också den skicklighet som krävs för att utföra dem. Reliabiliteten mäts genom att man ständigt utvärderar precisionen i mätningen. Vid certifiering ankommer det på behandlaren att visa att man har kompetens för de olika funktionerna. Dessa beskrivs i så kallade grundfunktioner och globala kriterier.

Certifieringens olika delar i relation till kompetensbegreppet

Kunskaper – (jag vet) skriftligt test

Egenskaper – (jag är) lämplighet

Erfarenheter – (jag har) yrkeserfarenhet

Färdigheter – (jag kan) muntlig framställning (förmåga)

Krav för godkänd ansökan:

- Intyg om lämplighet
- Tre års yrkeserfarenhet inom området
- 300 handledda timmar
- 270 timmars utbildning specifikt inom området

Certifieringsprocessen:

- Fallbeskrivning och muntlig fallpresentation
- Skriftligt test
- 40 timmars fortbildning vartannat år

De 12 grundfunktionerna:

1. **Screening**
2. **Inskrivning**
3. **Orientering**
4. **Bedömning/diagnos**
5. **Behandlingsplanering**
6. **Behandling**

RAM

ARTIKEL

Riksföreningen för Alkoholmottagningar

7. **Hantering av individärenden (case management)**
8. **Krishantering**
9. **Klientutbildning**
10. **Remissförfarande**
11. **Rapportering och journalföring**
12. **Konsultation med andra professionella**

Behandlarens vetskap om sina egna resurser och begränsningar leder till minskad risk för felbehandling vilket i sin tur leder till ökad trygghet för både klient och behandlare. Långsiktigt inger det också större respekt och förtroende hos våra uppdragsgivare för det kunnande som vi som behandlare besitter. **VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!**

Globala kriterier

Varje grundfunktion definieras av ett antal så kallade globala kriterier som mer specifikt beskriver innehållet i respektive grundfunktion. Sammanlagt finns det 46 globala kriterier. Tyngdpunkten ligger på bedömning/diagnos, behandlingsplanering och behandling/terapi. Det är strukturen för behandlingsarbetet som kvalitetssäkras. Eftersom processen är teoretiskt och metodiskt obunden fungerar de globala kriterierna oavsett behandlingsideologi/filosofi.

Var står vi i dag?

Certifieringen är godkänd i ett 20-tal länder världen över, ex. USA, Canada, Storbritannien, Tyskland, Grekland, Malta, Cypern, Indonesien, Singapore m. fl. I Sverige är vi ännu få som har detta internationella certifikat. En anledning till detta är brist på efterfrågan från våra uppdragsgivare eller arbetsgivare. Kanske har man inte insett värdet av ”kvalitetssäkrade” och uppdaterade behandlare?? Den som genomför certifieringen upplever en ökad professionell medvetenhet.

Fakta

SCADB:s styrelse 2009:

Torgny Alström
Maria Eibler
Teppo Isoniemi
Christina Ljungberg, ordförande
Ivan Olsson
Christina Unge, kassör
Michael Yeiter, sekreterare

Övriga certifikat inom IC&RC:

AODA, Alcohol & Drug Counselor
AAODA, Advanced Alcohol Other Drug Counselor
CCS, Clinical Supervisor
CPS, Prevention Specialists
CJAP, Criminal Justice Addiction Professional
CCDP, Co-Occurring Disorder Professional

Kontakt SCADB

Kontoret:08/6616404, ordf:023/87747

Mer information finns på

www.icrcaoda.org och www.scadb.com.